

HAKLAR VE KURALLARA DAYALI ULUSLARARASI DÜZEN YERİNİ YENİ DÜNYA DÜZENSİZLİĞİNE BIRAKIYOR

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2026 / 9

20.02.2026

13-15 Şubat 2026 tarihleri □□□□□□□□ gerçekleştirilen 62. Münih Güvenlik Konferansı için bu yıl hazırlanan Yıkım Altında başlıklı rapor hakkında bilgi sunan yorum yazımızda, sözkonusu raporda esas olarak İkinci Dünya Savaşı ertesinde oluşturulan kurallara bağlı olduğu iddia edilen uluslararası düzenin yıkım altında olduğu temasının işlendiği ve bu yıkıma yol açan sürecin temel sorumlusunun ABD Başkanı Trump ve onun destekçilerinin olduğunun öne sürüldüğü belirtilmişti. Raporda, ABDnin artık bu düzeni korumak ve düzene karşı çıkan güçlere karşı düzeltici politikalar izlemek yerine kendisinin düzeni yıkmaya yöneldiği görüşünün öne sürüldüğüne dikkat çekilmişti.[\[1\]](#)

Konferansta yapılan konuşmalara, dile getirilen görüşlere bir bütün halinde bakıldığında, Konferansın, genel hatları itibariyle kurallara dayalı uluslararası düzenin mevcut durumu hakkındaki çelişkili anlatılarla şekillendiğini söylemek mümkündür. Bazı anlatılara göre düzen hasar görmüş veya tamamen bozulmuşken, diğer bazı anlatılara göre ise bu düzen belirli ölçüde hasar görmüş olmaya birlikte, eski temeli üzerinde yeniden yapılandırılması imkanları mevcuttur. Hatta bu konuda çalışmaların yapıldığı bir dönemden geçilmektedir. Bu görüşü öne sürenlere göre, özellikle Avrupa kıtasında, kıymetli değerleri ve kuralları korumak, yaşatmak için savunma hatları oluşturmak ve küresel yönetimdeki boşlukların en azından bir kısmını doldurmak, Atlantik-Avrupa ekseninin bütünüyle çökmesine meydan vermeden ve ABDden kopmadan yeni koalisyonlar oluşturmak imkanı mevcuttur.

Mevcut uluslararası düzen konusundaki en kapsamlı, açık sözlü ve cesur görüşün Konferansın açılış konuşmasını yapan Almanya Başbakanı Friedrich Merz tarafından dile getirildiğini söyleyebiliriz. Merz, Konferans raporunun Yıkım Altında başlığını şu şekilde eleştirel bir dille yorumlamıştır.

Bu konferansın kasvetli bir başlığı var: Yıkım Altında. Bu başlık, haklar ve kurallar üzerine kurulu uluslararası düzenin yıkılma sürecinde olduğunu ima ediyor gibi

görünüyor. Korkarım ki bunu daha da açık bir şekilde ifade etmeliyiz: En iyi zamanlarda bile ne kadar kusurlu olsa da, bu düzen artık mevcut değil, [2]

Başbakan Merz konuşmasında, büyük güç politikalarıyla karakterize edilen bir çağa adım atıldığını, Avrupalılar olarak ilk görevlerinin bu gerçeği tanımak ve yeni çağa hazırlık yapmak olduğunu, büyük güçler çağında Avrupa'nın özgürlüğünün tehlikede olduğunu, bu özgürlüğü korumak için kararlılık ve iradenin yanı sıra yeni bir rota belirleme, değişme ve fedakarlık yapılmasının gerektiğini, Avrupa'nın bu amaçla bir özgürlük programına ihtiyacı olduğunu, Avrupanın NATO içinde egemen ve güçlü bir grup olması gerektiğini, transatlantik ilişkilerin canlandırılması ve küresel ortaklarla güçlü bir ağ kurulması gerektiğini belirtmiş, haklar ve kurallara dayalı uluslararası düzen artık mevcut değil şeklinde vurgulamada bulunmuştur.

Başbakan Merzin konuşmasının, Türkiye açısından en ilgi çekici yönlerinden birisi, Avrupanın önümüzdeki dönemde güvenliğini, özgürlüğünü sağlamak için neler yapması gerektiğine dair görüşlerini açıkladığı bölümdür. Konferans raporunda Avrupanın önümüzdeki dönemde özellikle Hint-Pasifik bölgesiyle işbirliğine gitmesi ihtiyacı kuvvetli biçimde vurgulanır, bu ihtiyaç için ayrı bir bölüm ayrılırken, Türkiye'nin ismine bir kelime ile olsun değinilmemiştir. Buna karşılık Başbakan Merz konuşmasında Türkiye ile de ilgili olarak aşağıdaki dikkat çekici görüşü dile getirmiştir.

Avrupa entegrasyonu ve transatlantik ortaklık bizim için ne kadar önemli olursa olsun, özgürlüğümüzü korumak için artık yeterli olmayacaklar. Ortaklık burada mutlak bir terim değildir. Bir ortaklık, tüm değerler ve çıkarlar konusunda tam bir anlaşma gerektirmez. Bu, bu günlerin, haftaların ve ayların derslerinden biridir. Tüm endişelerimizi paylaşmadığımız, ancak önemli ortak endişelerimiz olan yeni ortaklarla yakınlaşıyoruz. Bu, bağımlılıkları ve riskleri önlerken, her iki taraf için de seçenekler ve fırsatlar açar. Özgürlüğümüzü korur. Kanada, Japonya, Türkiye, Hindistan, Brezilya, Güney Afrika, Körfez ülkeleri ve diğer ülkeler burada kilit rol oynayacak. Karşılıklı saygı ruhuyla ve uzun vadeli bir bakış açısıyla bu ülkelerle daha yakın ilişkiler kurmak istiyoruz... En büyük gücümüz, hukuk ve kurallara dayalı, saygı ve güven üzerine kurulu ve özgürlüğün gücüne inanan ortaklıklar, ittifaklar ve örgütler kurma yeteneğimizdir.

Konferansın, şüphesiz, en fazla ilgi ile beklenen konuşmasında ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubionun, ABD Başkan Yardımcısı J.V: Vance'in geçen yılki Münih Güvenlik Konferansı'nda Avrupa ülkelerine yönelik, kaba olarak nitelendirilebilecek oldukça sert, transatlantik ilişkilerinde soğukluğa neden olan abartılı eleştirilerinden üslup olarak farklı bir yol izlediğini, ABD'nin Avrupaya yönelik eleştirilerini şekerle kaplı acı eleştiri biçiminde, görünüşte nispeten yumuşak bir tonda dile getirdiğini söyleyebiliriz.

ABD Dışişleri Bakanı konuşmasında Amerika ve Avrupa'nın ortak köklere ve ortak bir kadere sahip olduğunu ancak ekonomik ve kültürel anlamda yaşanan düşüşün tersine çevrilmesi gerektiğini, Avrupanın Batı'yı kurtarmak için medeniyet arayışında Washington ile birlikte çalışması lazım geldiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda Rubionun konuşmasının en dikkat çekici yönlerinden birinin Hristiyanlığın Batı medeniyetinin özünü oluşturduğuna dair kapsamlı değerlendirmeleri olduğunu söylemek mümkündür. Rubionun bu yönde

belirttiği hususlardan kısa birer bölüm aşağıda sunulmaktadır:

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa için, birlikte olmalıyız. Amerika 250 yıl önce kuruldu, ancak kökleri çok daha önce bu kıtada atıldı. Doğduğum ülkeyi kuran ve yerleşen adam, atalarının hatıralarını, geleneklerini ve Hristiyan inancını kutsal bir miras, eski dünya ile yeni dünya arasında kırılmaz bir bağ olarak kıyılarımıza taşıdı. Biz tek bir medeniyetin □ Batı medeniyetinin □ parçasıyız. Yüzyıllarca süren ortak tarih, Hristiyan inancı, kültür, miras, dil, atalar ve atalarımızın ortak medeniyet için birlikte yaptığı fedakarlıklarla şekillenen, ulusların paylaşabileceği en derin bağlarla birbirimize bağlıyız. İşte bu yüzden biz Amerikalılar bazen tavsiyelerimizde biraz doğrudan ve aceleci görünebiliriz. İşte bu yüzden Başkan Trump, Avrupa'daki dostlarımızdan ciddiyet ve karşılıklılık talep ediyor. Bunun nedeni, dostlarım, [Avrupayı] derinden önemsiyoruz. Geleceğiniz ve bizim geleceğimiz için derinden önemsiyoruz. Bu, sadece ekonomik veya askeri olarak değil, manevi ve kültürel olarak da bağlı olduğumuz bir Avrupa'ya duyduğumuz derin endişeden kaynaklanıyor. Avrupa'nın güçlü olmasını istiyoruz Avrupa'nın hayatta kalması gerektiğine inanıyoruz, çünkü geçen yüzyılın iki büyük savaşı, nihayetinde kaderimizin sizinkiyle iç içe olduğunu ve her zaman da öyle olacağını bize tarihin sürekli hatırlatıyor; çünkü biliyoruz ki Avrupa'nın kaderi asla bizimkinden bağımsız olmayacak ... Ve bu yüzden müttefiklerimizin zayıf olmasını istemiyoruz, çünkü bu bizi daha zayıf kılar. Kendilerini savunabilecek müttefikler istiyoruz ... müttefiklerimizin suçluluk ve utançla zincirlenmesini istemiyoruz. Kültürleriyle ve miraslarıyla gurur duyan, aynı büyük ve asil medeniyetin mirasçıları olduğumuzu anlayan ve bizimle birlikte onu savunmaya istekli ve yetenekli müttefikler istiyoruz. [3]

ABD Dışişleri Bakanı konuşmasında bu hususları belirtmenin yanı sıra, müttefiklerinin bozuk statükoyu rasyonelleştirmesini değil, onu düzeltmek için gerekenlerle yüzleşmesini istediklerini, Batının gerilemesinin kibar ve düzenli bakıcısı olarak kalmayı da arzulamadıklarını, insanlık tarihinin en büyük medeniyetinin yenilenmesi gerektiğine inandıklarını da oldukça açık biçimde dile getirmiştir. İstedikleri ittifakın, iklim değişikliği korkusu, savaş korkusu, teknoloji korkusu gibi korkularla hareketsizliğe sürüklenmemiş bir ittifak olduğunu, geleceğe cesurca ilerleyen bir ittifak istediklerini belirtmiştir. Kısacası, Rubio, ABD'nin Avrupadan, AB'den NATO İttifakından taleplerini sözünü sakınmadan , ancak mümkün mertebe incitici olmayacak şekilde ve Avrupanın gururunu okşayacak hususlara da değinerek ortaya koymuştur.

Diğer önde gelen konuşmacılardan İngiltere Başbakanı Keir Starmerin konuşmasında özellikle Ukraynadaki durum ve Rusya'nın Avrupaya yönelik tehdit ön plana aldığı ve Rusyaya karşı birlik içinde hareket edilmesi gerektiğini önemle vurguladığı görülmektedir. Başbakan Starmer, uluslararası düzenin çöküşü söylemine ihtiyatlı biçimde yaklaşmış, Avrupa olmadan İngiliz güvenliği, İngiltere olmadan da Avrupa güvenliği olamayacağını, Avrupa güvenliği için ABD'nin vazgeçilmez bir güç olmaya devam ettiğini, ABD Ulusal Güvenlik Stratejisinin, Avrupa'nın kendi savunmasından öncelikli olarak sorumlu olması gerektiğini açıkça belirtmesinin yeni bir anlayış ortaya koyduğunu, dünyanın temelden değiştiğine, ortak değerleri ve hukukun üstünlüğünü korumak için yeni yollar bulunması

gerektiği görüŖüne katıldığını, ancak bu ihtiyaca cevap aranırken son 80 yıldır Batıyı ayakta tutan Ŗeylerin göz ardı edilemeyeceğini vurgulamıŖtır. İngiltere BaŖbakanı, bu durumun bir yıkım anı olarak değerlendirilebileceğini, ancak bu anı. bir kopuŖ anı yerine, radikal bir yenilenme anı olarak değerlendirmek gerektiğini söylemiŖtir.

Kein Starmerin konuŖmasında dikkat çeken önemli bir husus nükleer güçlere iliŖkin ifadeleridir. Starmer, bu bağlamda Ŗu hususları dile getirmiŖtir:

Fransa ile nükleer iŖ birliğimizi güçlendiriyoruz. On yıllardır İngiltere, tüm NATO üyelerini korumak için caydırıcılığını ortaya koyan Avrupa'daki tek nükleer güç olmuŖtur. Ancak Ŗimdi herhangi bir düŖman, bir kriz anında birleŖik gücümüzle karŖı karŖıya kalabileceğini bilmelidir. Bu, birlikte çalıŖmamızın ne kadar hayati önem taŖıdıđını Ŗüphe götürmez bir Ŗekilde gösteriyor. Bu nedenle, AB ile daha neler yapabileceğimizi de ele almalıyız.[4]

İngiltere BaŖbakanı. ayrıca, savunma, teknoloji ve yapay zeka alanlarındaki liderliklerini Avrupa ile bir araya getirerek kıtanın genelinde ortak bir sanayi tabanı oluŖturmak, savunma üretimlerini hızlandırmak istediklerini, bu amaçla Almanya ve Fransa ile E3'te bunu yaptıklarını, özellikle İtalya ve Polonya'nın yanı sıra Norveç, Kanada ve Türkiye ile de yakın iŖ birliği içinde çalıŖtıklarını ifade etmiŖtir.

Nükleer güçlerin iŖbirliđine Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron de Konferanstaki konuŖmasında deđinmiŖ, nükleer caydırıcılığı yeniden tanımlamaları gerektiğini, bu konuda birkaç hafta içinde detaylandıracağı stratejik bir diyalog baŖlattıklarını belirtmiŖtir. Macron konuŖmasını takiben yapılan soru-cevap bölümünde yöneltilen bir soruyu, da Ayrıca, nükleer güç olan BirleŖik Krallık ile de özel bir diyaloğumuz olduğunu belirtmek isterim ve birkaç ay önce Northwood'da bu iŖbirliđinde ilerlemeyi öngören yeni bir anlaşmayı sonuçlandırdık ... İsveç ile de [bu konuda] çok özel bir görüŖmemiz var, ancak seçici bir yaklaŖımla. Ŗeklinde cevaplamıŖtır.[5]

AB Komisyonu BaŖkanı Ursula von der Leyen ise konferanstaki konuŖmasında, beklenebileceği üzere, kendi bakıŖ açılarıyla Avrupa olarak nitelendirdiği Avrupa Birliğinin bağımsız bir güç olması gereği üzerinde durmuŖtur. Komisyon BaŖkanı, sadece ABden ibaret olduğunu varsayıdığı bağımsız bir Avrupanın güçlü bir Avrupa olacağını, güçlü bir Avrupanın daha güçlü bir transatlantik ittifakı doğuracağını, bunun için Avrupa'nın bağımsızlık planına odaklanmak gerektiğini, Avrupa'nın güvenliğinin her zaman birincil sorumluluk olarak görölmesi gerektiğini, Avrupa'nın harekete geçmesi ve sorumluluğunu üstlenmesi lazım geldiğini, bu bağlamda yeni bir Avrupa Güvenlik Stratejisine ihtiyaç bulunduğunu, bu stratejinin oluŖturulması için tüm politika araçlarının kullanım Ŗeklinin acilen yeniden gözden geçirilmesine ihtiyaç bulunduğunu, Avrupa'nın müŖterek savunma maddesini hayata geçirme zamanının geldiğine inandığını. müŖterek savunmanın AB için isteğe bağlı bir Ŗey değil, AB Antlaşmasının 44 (7) maddesinde yer alan bir yükümlölük olduğunu belirtmiŖtir.

Nihai tespitler

Konferansa yön veren konuşmalar ve tartışmalar bir bütün halinde değerlendirildiğinde, İkinci Dünya Savaşı ertesinde Batı dünyasının ABDnin liderliğinde oluşturduğu, Avrupalı güçlerin ve esas olarak Avrupa Birliğinin kendi öncelikleri çerçevesinde kurallara dayanan uluslararası düzen olarak isimlendirdiği ve tüm dünyaya empoze etmeye çalıştığı, özünde ciddi ölçüde çifte standartlar barındırması nedeniyle esasında çarpık bir karaktere sahip olan düzenin mevcut ABD Yönetiminin eleştirileri ve bu düzenden desteğini şimdilik çekmesi nedeniyle temelinden sarsıldığını ve ciddi bir çöküş sürecinin içine girdiğini söylemek mümkün görünmektedir.

Merzin konuşması, Almanyanın geçmişte ısrarla savunduğu liberal demokratik değerlerin vazgeçilmezliği söylemiyle kıyaslandığında, ikircikli bir yaklaşıma işaret etmektedir; zira Merz, retorikte özgürlük ve hukukun üstünlüğünü öne çıkarırken, pratikte güç siyaseti, askerî kapasite ve jeostratejik özerklik vurgusunu belirgin biçimde öne alarak Almanyanın geleneksel liberal-normatif çizgisinden anlamlı bir sapmaya gitmektedir.

Mevcut gelişmeler uluslararası düzen bakımından bir fetret devrine girildiğine işaret etmektedir. Diğer bir deyişle yeni bir dünya düzensizliği döneminin kapısı açılmıştır. Bu dönemde ABnin, kurumsal olarak kendini Avrupa olarak nitelendirerek, kıtanın tek temsilcisi gibi davranmaya çalıştığı, kendi dışındaki Avrupa ülkelerini dışlayabilecek bir tutum takındığı, AB ülkeleri dışında sadece eski üyesi İngiltere ile işbirliği içinde hareket etmek eğiliminde olduğu görülmektedir. Diğer taraftan Almanyanın başını çekmesi olası olan AB içindeki bir grubun ve İngilterenin yeni uluslararası düzen oluşturulması bağlamında küresel sorunları çözme çabalarını güçlendirmeye ve yeniden şekillendirmeye istekli olanları bir araya getirebilecek yeni koalisyonları ve formatları oluşturma imkanlarını araştırmaya istekli oldukları mesajını verdikleri dikkat çekmektedir.

İlk bakışta Türkiyeyi önemsiyormuş izlenimi yaratan yeni koalisyonlar oluşturma yaklaşımını, NATO İttifakının en önde gelen üyelerinden biri olan, yıllardır AB üyeliği için oyalanan Türkiyeyi Avrupanın parçası olarak görmeyen, Türkiyeyi dolaylı olarak Avrupa dışında sayan bir yaklaşım olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle, Türkiyeyi Avrupa dışında işbirliği yapılabilecek ülkeler grubu içinde gören yaklaşıma da ziyadesiyle ihtiyatlı biçimde yaklaşılmasının, sözkonusu yaklaşımın şekerle kaplanmış dolaylı bir dışlama şeklinde değerlendirilmesinin, dünya düzeni bağlamındaki önümüzdeki olası fetret döneminde Türkiyenin stratejik özerkliğini güçlendirecek politikalar izlenmesine devam edilmesinin isabetli olacağı düşünülmektedir.

* Resim: [BBC](#)

[1] Teoman Ertuğrul Tulun. Kurallara Dayalı UluslararasıDüzen Efsanesi Yıkım Altında. Yorum No : 2026 / 13. 12.02.2026, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/KURALLARA-DAYALI-ULUSLARARASI-DUZEN-EFSANESI-YIKIM-ALTINDA-1>

[2] SPEECH BY FEDERAL CHANCELLOR MERZ AT THE MUNICH SECURITY CONFERENCE 2026 <https://www.bundesregierung.de/breg-en/federal-government/speech-chancellor-msc-2407256>

[3] SECRETARY OF STATE MARCO RUBIO AT THE MUNICH SECURITY CONFERENCE REMARKS (<https://www.state.gov/releases/office-of-the-spokesperson/2026/02/secretary-of-state-marco-rubio-at-the-munich-security-conference/>)

[4] PM speech during the Munich Security Conference: 14 February 2026. Prime Minister Keir Starmer gave a speech during the Munich Security Conference <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-during-the-munich-security-conference-14-february>

[5] 13 février 2026 - Seul le prononcé fait foi Discours du Président de la République lors de la 62e Conférence de Munich sur la Sécurité. <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2026/02/13/conference-de-munich-sur-la-securite-en-allemande>

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "HAKLAR VE KURALLARA DAYALI ULUSLARARASI DÜZEN YERİNİ YENİ DÜNYA DÜZENSİZLİĞİNE BIRAKIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2026 / 9. Şubat 20. Erişim Nisan 07, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/HAKLAR-VE-KURALLARA-DAYALI-ULUSLARARASI-DUZEN-YERINI-YENI-DUNYA-DUZENSIZLIGINE-BIRAKIYOR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır